

Czwartek, 3 kwietnia 2014 r.

P7_TA(2014)0339

Sytuacja w Iranie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie strategii UE wobec Iranu (2014/2625(RSP))

(2017/C 408/05)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Iranu, w szczególności rezolucję z dnia 10 marca 2011 r. w sprawie podejścia UE do Iranu ⁽¹⁾, z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie Iranu – niedawnych przypadków łamania praw człowieka ⁽²⁾, z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie Iranu i jego programu jądrowego ⁽³⁾ oraz z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie sytuacji mniejszości etnicznych w Iranie ⁽⁴⁾,
- uwzględniając wspólne oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Catherine Ashton oraz irańskiego ministra spraw zagranicznych Mohammada Dżawada Zarifa w dniu 24 listopada 2013 r. w Genewie, oraz oświadczenie wiceprzewodniczącej/wysokiej przedstawiciel z dnia 12 stycznia 2014 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 15 października 2012 r. i 16 grudnia 2013 r. oraz zmiany w środkach restrykcyjnych stosowanych wobec Iranu, zgodnie z ustaleniami Rady z jej posiedzenia w dniu 20 stycznia 2014 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 21 marca 2011 r., w których ogłoszono wprowadzenie restrykcyjnych środków skierowanych wobec osób odpowiedzialnych za poważne naruszenia praw człowieka w Iranie,
- uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej/wysokiej przedstawiciel z dnia 19 września 2013 r. w sprawie uwolnienia Nasrin Sotoudeh i innych więźniów sumienia w Iranie,
- uwzględniając sprawozdanie specjalnego sprawozdawcy ONZ z dnia 4 października 2013 r. na temat sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu, jego niedawne oświadczenie z dnia 22 stycznia 2014 r., w którym ostrzega on o gwałtownym wzroście liczby wykonanych wyroków kary śmierci przez powieszenie w Iranie, oraz sprawozdanie sekretarza generalnego ONZ z dnia 10 września 2013 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swą rezolucję z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie strategii wolności cyfrowej w polityce zagranicznej UE ⁽⁶⁾,
- uwzględniając oświadczenie w sprawie kryteriów dotyczących wolnych i sprawiedliwych wyborów, przyjęte jednogłośnie dnia 26 marca 1994 r. przez Unię Międzyparlamentarną, której parlament Iranu jest członkiem,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu ⁽⁷⁾, w której wyrażono głębokie zaniepokojenie w związku z poważnymi, nieprzerwanymi i powtarzającymi się naruszeniami praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu, w tym arbitralnym, częstym i nieprzerwanym stosowaniem kary śmierci,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie świata wolnego od przemocy i ekstremizmu z użyciem przemocy ⁽⁸⁾,
- uwzględniając art. 110 ust. 2 Regulaminu,

⁽¹⁾ Dz.U. C 199 E z 7.7.2012, s. 163.

⁽²⁾ Dz.U. C 153 E z 31.5.2013, s. 157.

⁽³⁾ Dz.U. C 239 E z 20.8.2013, s. 43.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 332 E z 15.11.2013, s. 102.

⁽⁵⁾ A/68/377.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0470.

⁽⁷⁾ A/RES/68/184.

⁽⁸⁾ A/RES/68/127.

Czwartek, 3 kwietnia 2014 r.

- A. mając na uwadze, że w dniu 24 listopada 2013 r. w Genewie wiceprzewodnicząca/wysoka przedstawiciel Catherine Ashton wraz z ministrami spraw zagranicznych E3/UE+3 zawarła z Islamską Republiką Iranu (zwaną dalej Iranem) porozumienie tymczasowe w kwestii jądrowej (wyszczególnione we wspólnym planie działania); mając na uwadze, że w dniu 10 stycznia 2014 r. E3/UE+3 osiągnęła porozumienie w sprawie kryteriów wdrażania wspólnego planu działania; mając na uwadze, że sześciomiesięczny okres wdrażania wspólnego planu działania ma kluczowe znaczenie oraz wymaga jednoczesnego i wzajemnego działania obu stron;
- B. mając na uwadze, że wybory prezydenckie nie zostały przeprowadzone zgodnie z normami demokratycznymi cenionymi przez UE; mając na uwadze, że prezydent Hasan Rouhani zasygnalizował gotowość do nawiązania bardziej otwartych i konstruktywnych stosunków między Iranem a Zachodem; mając na uwadze, że poza porozumieniem w sprawie programu jądrowego UE i Iran powinny przedyskutować różne zagadnienia, w tym prawa człowieka i bezpieczeństwo w regionie;
- C. mając na uwadze, że zobowiązania podjęte w ramach wspólnego planu działania to jedynie pierwszy krok w kierunku przyjęcia bardziej kompleksowego rozwiązania irańskiej kwestii jądrowej oraz próba rozładowania bieżącego napięcia, co daje czas i przestrzeń na przyjęcie kompleksowego rozwiązania dyplomatycznego; mając na uwadze, że działania jądrowe Iranu są sprzeczne z wcześniejszymi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ;
- D. mając na uwadze, że wewnętrzna sytuacja polityczna w Iranie i porozumienie tymczasowe w kwestii jądrowej stworzyły okazję zarówno do reform w Iranie, jak i do poprawy stosunków zewnętrznych Iranu z UE;
- E. mając na uwadze, że negocjacje w sprawie kompleksowej umowy o handlu i współpracy oraz umowy o dialogu politycznym pomiędzy UE i Iranem rozpoczęły się w 2002 r.; mając na uwadze, że proces ten został przerwany w 2005 r. ze względu na ujawnienie tajnego irańskiego programu nuklearnego oraz odmowę przez ten kraj pełnej współpracy z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (IAEA);
- F. mając na uwadze, że sytuację praw człowieka w Iranie wciąż cechuje utrzymujące się i systematyczne naruszanie praw podstawowych;
- G. mając na uwadze, że irańskie społeczeństwo to jedno z najmłodszych społeczeństw na świecie, w którym jest ponad 7 mln dzieci poniżej szóstego roku życia;
- H. mając na uwadze, że Iran wciąż odmawia współpracy z różnymi organami ONZ w kwestii praw człowieka, na przykład poprzez odmowę wydania wizy specjalnemu sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu i uniemożliwienie mu wykonywania obowiązków w niezależny sposób;

Kwestia jądrowa

1. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie tymczasowe pomiędzy E3/UE+3 i Iranem w sprawie irańskiego programu jądrowego; uważa, że kluczowe znaczenie ma to, by wszystkie strony nadal angażowały się konstruktywnie w proces negocjacyjny, tak by w uzgodnionych ramach czasowych można było zawrzeć ostateczne kompleksowe porozumienie;
2. podkreśla, że w odniesieniu do kwestii jądrowej nie może być żadnego alternatywnego rozwiązania, jak tylko to uzyskane w drodze pokojowych negocjacji, i które uwzględnią obawy wspólnoty międzynarodowej dotyczące wyłącznie pokojowego charakteru irańskiego programu jądrowego oraz drażliwe kwestie związane z bezpieczeństwem zarówno w regionie, jak i w Iranie;
3. z zadowoleniem przyjmuje decyzję podjętą przez Radę na posiedzeniu w dniu 20 stycznia 2014 r. o wdrożeniu wspólnego planu działania, w szczególności postanowień o częściowym zniesieniu sankcji; podkreśla kluczowe znaczenie wiarygodnego monitorowania realizacji przez Iran jego zobowiązań przyjętych w ramach wspólnego planu działania; wyraża przekonanie, że po zawarciu kompleksowego porozumienia zapewniającego wyłącznie pokojowy charakter irańskiego programu jądrowego wszelkie nałożone na Iran sankcje związane z jego polityką jądrową powinny zostać stopniowo zniesione;

Perspektywy stosunków UE–Iran

4. podkreśla, że bardziej konstruktywne stosunki z Iranem zależą od postępów w zakresie pełnej realizacji przez Iran jego zobowiązań wynikających ze wspólnego planu działania; ma nadzieję, że postęp w realizacji wspólnego planu działania i w negocjacjach porozumienia z Genewy utworzą drogę do bardziej konstruktywnych stosunków między UE i Iranem, w tym w kwestiach regionalnych, takich jak wojna cywilna w Syrii oraz zwalczanie wszelkich form terroryzmu i jego przyczyn, a także w takich dziedzinach jak rozwój gospodarczy, porozumienia handlowe, praworządność i wspieranie praw człowieka;

Czwartek, 3 kwietnia 2014 r.

5. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), by przeprowadziła wszelkich prace przygotowawcze do otwarcia delegatury Unii w Teheranie do końca 2014 r.; wyraża stanowcze przekonanie, że stanowiłoby to skuteczne narzędzie wpływania na irańskie strategie polityczne, co wsparłoby również dialog w kwestiach takich jak prawa człowieka i prawa mniejszości;
6. zwraca się do Rady, aby pod warunkiem znacznych postępów poczynionych w negocjacjach w kwestiach jądrowych, rozpoczęła rozmowy w sprawie konkretnych kroków, które prowadziłyby do poprawy dwustronnych stosunków między UE a Iranem, w tym ewentualnych ram umownych dla tych stosunków i rozwoju współpracy sektorowej, skupiającej się na przykład na rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego w Iranie, a także na obszarach zwalczania narkotyków (zapewniając jednocześnie sprawiedliwe postępowanie przeciwko podejrzanym i nieskazywanie ich na karę śmierci), współpracy w zakresie środowiska, transferu technologii, rozwoju i planowania infrastruktury, edukacji i kultury, ochrony dzieci i zdrowia, a także wspólnych inicjatyw na rzecz wspierania i ochrony praw człowieka; jest zaniepokojony ewentualnością wybuchu, szczególnie wśród dzieci, epidemii chorób zakaźnych, takich jak polio i odra, i wzywa UE do polepszenia dostępu do odpowiednich leków, które trudno uzyskać z uwagi na sankcje;
7. ze szczególnym zaniepokojeniem odnotowuje pogarszającą się sytuację w zakresie stanu środowiska naturalnego w Iranie, w szczególności jeżeli chodzi o niedobór wody, pustynnienie i zanieczyszczenie powietrza, oraz wzywa UE do ułatwienia współpracy między europejskimi i irańskimi instytucjami badawczymi, organizacjami działającymi na rzecz środowiska naturalnego i miastami;
8. dostrzega znaczenie handlu z Iranem dla wielu europejskich średnich europejskich przedsiębiorstw i podkreśla, że takie stosunki handlowe powinny korzystnie przyczyniać się do wdrażania wspólnego planu działania;
9. zwraca się do Komisji i ESDZ, aby w międzyczasie stosowały wszystkie dostępne UE narzędzia w celu wspólnego zgodnego działania na rzecz umocnienia i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Iranie oraz zwiększenia liczby wymian dla studentów, artystów i innych odwiedzających, a także wymian kulturalnych i akademickich, oraz w celu wsparcia udziału młodzieży i zaangażowania obywatelskiego; apeluje w tym celu o większą wymianę i współpracę między ESDZ i właściwymi służbami Komisji, takimi jak jej Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju i Współpracy EuropeAid;
10. wzywa UE do dalszego prowadzenia bardziej niezależnej strategii politycznej wobec Iranu, w koordynacji z sojusznikami i partnerami;

Kwestie regionalne

11. uważa, że Iran powinien wykorzystać swoje istotne wpływy w Syrii, aby powstrzymać krwawą wojnę cywilną, i apeluje do irańskich przywódców, by odegrali konstruktywną rolę w międzynarodowych dążeniach do wypracowania rozwiązania syryjskiego kryzysu; uważa, że Iran powinien być włączony we wszystkie dyskusje służące temu celowi, pod warunkiem że wykazuje zaangażowanie i wolę znalezienia dyplomatycznego rozwiązania kryzysów w Syrii i w regionie;
12. uważa, że większe zaangażowanie między UE a Iranem na podstawie wiarygodnej realizacji wspólnego planu działania, a w przyszłości kompleksowego porozumienia mogłoby przynieść korzyści pod względem stabilizacji sytuacji na Bliskim Wschodzie; zachęca w szczególności UE do ułatwienia dialogu pomiędzy Iranem i członkami Rady Współpracy Państw Zatoki;
13. jest zdania, że UE, USA i Iran powinny rozwinąć współpracę w Afganistanie, w szczególności w dziedzinie handlu narkotykami i kwestii humanitarnych, takich jak ochrona uchodźców, oraz w celu zapewnienia poprawy sytuacji w zakresie praw człowieka, tak aby wypracować trwałe pokojowe rozwiązanie konfliktu; przypomina, że Iran przyjął około 3 mln afgańskich uchodźców, i wzywa Iran, agencje ONZ i społeczność międzynarodową do zadbania o poszanowanie podstawowych praw tych uchodźców;

Prawa człowieka

14. z zadowoleniem przyjmuje uwolnienie kilku więźniów politycznych w Iranie, w tym prawnika specjalizującego się w prawach człowieka i laureata Nagrody im. Sacharowa Nasrin Sotoudeh, oraz wzywa irańskie władze do uwolnienia wszystkich uwięzionych obrońców praw człowieka, więźniów politycznych, działaczy związkowych i działaczy w dziedzinie prawa pracy, a także osób zatrzymanych po wyborach prezydenckich w 2009 r.; odnotowuje z uwagą inicjatywę prezydenta Hassana Rouhaniego dotyczącą opracowania karty praw obywatelskich; wyraża jednak dalsze poważne zaniepokojenie sytuacją w zakresie praw człowieka w Iranie, w szczególności powszechnymi zarzutami o torturach, niesprawiedliwych postępowaniach sądowych – w tym przeciwko prawnikom i obrońcom praw człowieka – oraz bezkarności osób odpowiedzialnych za naruszenia praw człowieka; wyraża obawy dotyczące wysokiej liczby egzekucji w 2013 i 2014 r., w tym nieletnich; zauważa, że większość egzekucji przeprowadzonych w 2013 r. dokonano w ciągu pierwszych pięciu miesięcy roku; potępia ograniczenia wolności informacji, wolności zrzeszania się, wolności słowa, wolności zgromadzeń, wolności religijnej, wolności akademickiej, edukacyjnej i swobody przemieszczania się, a także represje i dyskryminację na tle religijnym, przekonań, na tle etnicznym, płci lub orientacji seksualnej, które utrzymują się między innymi wobec wspólnoty bahaickiej, chrześcijan, apostatów i konwertytów;

Czwartek, 3 kwietnia 2014 r.

15. uważa, że karta praw obywatelskich powinna być w pełni zgodna ze zobowiązaniami międzynarodowymi Iranu, szczególnie w odniesieniu do niedyskryminacji i prawa do życia, umacniania zakazu stosowania tortur, zapewnienia pełnej wolności religii i przekonań oraz zagwarantowania wolności słowa, które są obecnie ograniczone niejasnym przepisem o „przestępstwie związanym z bezpieczeństwem narodowym”;

16. wzywa zatem UE do włączenia praw człowieka w główny nurt wszystkich unijnych stosunków z Iranem; uważa, że pełny dialog wysokiego szczebla z Iranem na temat praw człowieka powinien stanowić część przyszłej politycznej struktury stosunków dwustronnych UE–Iran; apeluje do UE, by rozpoczęła z Iranem dialog w kwestii praw człowieka, który obejmie sądownictwo i siły bezpieczeństwa i ustanowi jasno określone wskaźniki umożliwiające ocenę postępów; wzywa UE do pełnego wsparcia pracy specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu i apeluje do Iranu o przyznanie mu niezwłocznie bezwarunkowej wizy wjazdowej; zachęca wysoką komisarz ONZ Navi Pillay do przyjęcia zaproszenia władz Iranu do odwiedzenia tego kraju; wzywa Iran do ogłoszenia moratorium na wykonywanie kary śmierci;

17. podkreśla fakt, że wszelkie przyszłe delegacje Parlamentu do Iranu powinny dążyć do spotkania się z przedstawicielami opozycji politycznej i z działaczami społeczeństwa obywatelskiego oraz do uzyskania dostępu do więźniów politycznych;

18. podkreśla znaczenie stworzenia środowiska sprzyjającego właściwemu funkcjonowaniu organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym zreformowanych ram prawnych; apeluje do UE o jak największe globalne wykorzystanie wytycznych UE dotyczących praw człowieka, w tym wytycznych UE dotyczących obrońców praw człowieka, nowej elastyczności, którą zapewnia Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR) na lata 2014-2020, oraz potencjału Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji nowo utworzonego przez UE i jej państwa członkowskie, w celu wsparcia irańskich obrońców praw człowieka i organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

19. przyłącza się do pilnego wezwania siedmiuset siedemdziesięciu dwóch irańskich dziennikarzy, by prezydent Iranu wypełnił swoje obietnice i zezwolił na wznowienie działalności Stowarzyszenia Irańskich Dziennikarzy;

20. zachęca UE do zbadania możliwości rozszerzenia na Iran pomocy technicznej, we współpracy z organizacjami międzynarodowymi, w celu wsparcia reformy kodeksu postępowania karnego, jaką przewiduje obecnie irański parlament; wyraża zaniepokojenie w szczególności brakiem dostępu zatrzymanych do adwokata podczas przesłuchań, poważnymi zarzutami nadużyć podczas aresztu poprzedzającego przedstawienie zarzutów i rozprawę, a także sądzeniem cywilów przed sądami rewolucyjnymi; podkreśla, że niezależność od wpływów politycznych i zagwarantowanie wolnego postępowania sądowego mają kluczowe znaczenie w zakresie rozwoju nowoczesnego kodeksu postępowania i rozwiązania kwestii praw człowieka;

21. wzywa Iran do współpracy z międzynarodowymi podmiotami działającymi w dziedzinie praw człowieka oraz z irańskimi organizacjami pozarządowymi, zgodnie z zaleceniami ONZ i zaleceniami zawartymi w powszechnym okresowym przeglądzie praw człowieka, jak również do umożliwienia międzynarodowym organizacjom praw człowieka prowadzenia ich misji;

22. uważa, że prawa kobiet powinny bezwzględnie pozostać obszarem szczególnego zainteresowania w trakcie wszelkich rozmów pomiędzy UE i Iranem; uważa, mimo osiągniętych już postępów, że na sytuację kobiet w Iranie wciąż kładzie się cieniem niedopuszczalna dyskryminacja, w szczególności w odniesieniu do kwestii prawnych, jak również prawa rodzinnego i udziału kobiet w życiu gospodarczym i politycznym;

o

o o

23. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, ESDZ, rządóm i parlamentóm państw członkowskich, jak również rządowi i parlamentowi Islamskiej Republiki Iranu.
